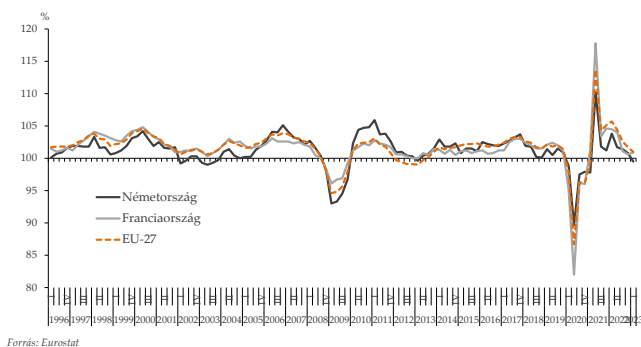
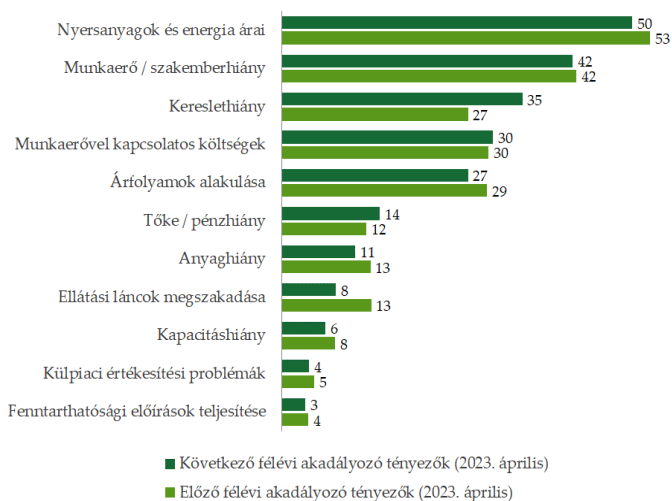

Gazdasági Havi Tájékoztató

Üzleti tevékenységet akadályozó tényezők (2019-2023)

Elemzésünkben bemutatjuk, hogy a koronavírus-járvány, valamint az orosz-ukrán háború és az energiaválság hogyan rajzolta át a cégek problématerképét, azaz milyen üzleti tevékenységet akadályozó tényezőkkel szembesülnek. Az adatok a GVI elmúlt kilenc féléves konjunktúra-felvételéből származnak (2019 áprilisától 2023 áprilisáig) ... [Bővebben](#)

Bruttó hazai termék (GDP) alakulása Európában

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2022-ben a magyar export 25 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 21 százaléka ... [Bővebben](#)

Nemzetközi tendenciák

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke csökkent júniushoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest szintén csökkent. [Bővebben](#)

ÜZLETI TEVÉKENYSÉGET AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐK (2019-2023)

Elemzésünkben bemutatjuk, hogy a koronavírus-járvány, valamint az orosz-ukrán háború és az energiaválság hogyan rajzolta át a cégek problématérképét, azaz milyen üzleti tevékenységet akadályozó tényezőkkel szembesülnek. Az adatok a GVI elmúlt kilenc féléves konjunktúrafelvételéből származnak (2019 áprilisától 2023 áprilisáig), legutóbb, 2023. április 1. és április 30. között 2061 hazai vállalkozást kérdeztünk meg az érintett témában.

Növekvő munkaerőköltségek, fokozódó kereslethiány

2023 tavaszán a vállalkozásokra továbbra is közvetlen hatást gyakorolt az energiaválság és az árak emelkedése: a hazai vállalkozások 95 százaléka tapasztalt valamilyen negatív tényezőt az elmúlt félévben. Továbbra is egyértelműen a nyersanyagok és az energia árai (53%) voltak az üzleti tevékenységet leggyakrabban akadályozó tényezők, megelőzve a munkaerő- és szakemberhiányt (42%), ugyanakkor a korábbi évekkal ellentétben a harmadik helyre ezúttal – valószínűsíthetően a tartósan magas infláció miatt megnövekedett bérigények következtében – a munkaerővel kapcsolatos költségek (30%) léptek elő, míg az árfolyam alakulása (29%) visszacsúszott a negyedik helyre. Kiemelendő, hogy kereslethiányra a cégek több mint negyede (27%) panaszkodott – legutóbb ennél magasabb arányban ezt a koronavírus-járvány közepén, 2021 tavaszán jelölték meg akadályozó tényezőnek a vállalkozások.

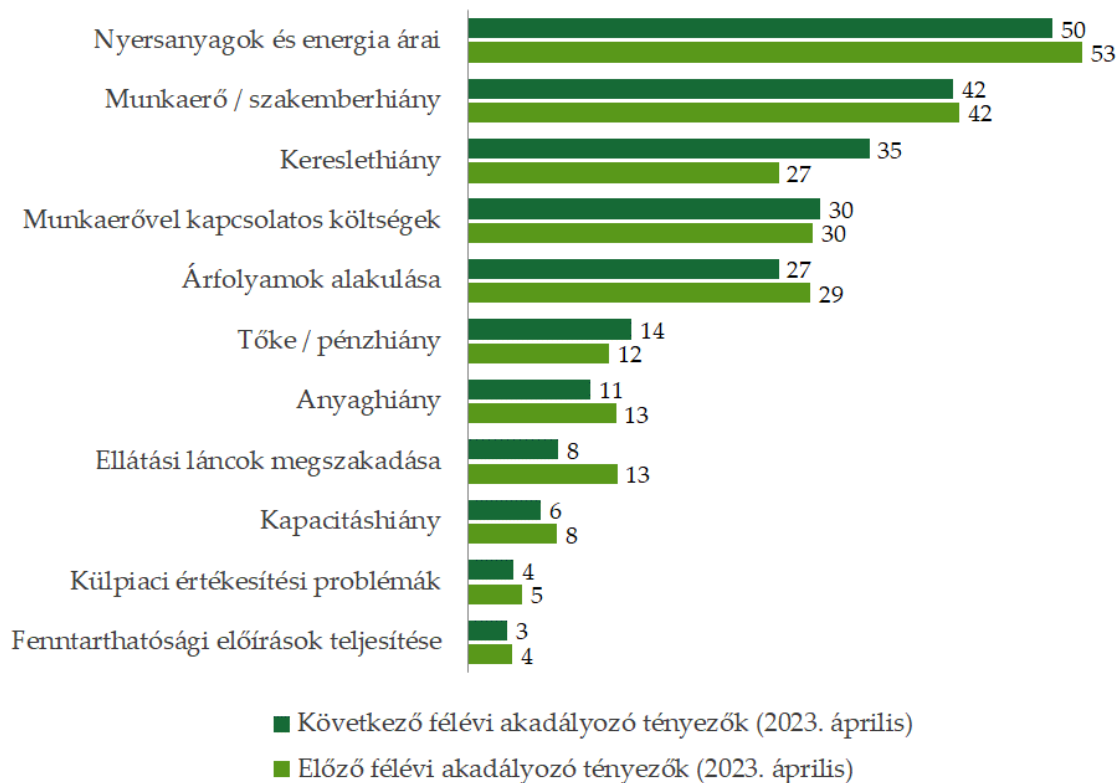
A jövőre, azaz a következő félévi üzleti tevékenységre vonatkozóan némileg optimistábbak a vállalkozások, mint 2022 őszén voltak. A 2023 áprilisában megkérdezett cégek 96 százaléka számít

valamilyen nehézségre a következő félévben, ami 2 százalékponttal alacsonyabb az előző félévben mért értéknél. A 2022. októberi konjunktúrafelmérés eredményeihez képest jelentősen csökkent a nyersanyagok és az energia áraitól (50%), valamint az árfolyamok alakulásától (27%) tartó cégvezetők aránya, ugyanakkor növekedés tapasztalható a munkaerőhiány (42%), a kereslethiány (35%) és a munkaerővel kapcsolatos költségek (30%) kapcsán.

Az 1–9 fős mikrovállalkozások esetében egyértelműen a kereslethiány jelenik meg leggyakrabban várható akadályozó tényezőként (tizenkét százalékponttal megelőzve a munkaerővel kapcsolatos költségeket), míg az összes többi létszámkategória (10–49 fős, 50–249 fős, 250 fő feletti) esetében továbbra is minden más tényezőnél jelentősebb arányban a nyersanyag- és energiaárak.

A gazdasági ágazatokat tekintve is észlelhetők egyértelmű eltérések. Az ipari cégeknél a nyersanyag- és energiaárak, az építőiparban és a kereskedelemben pedig egyaránt a kereslethiány jelenik meg leggyakrabban várható akadályozó tényezőként, míg a szolgáltató tevékenységet végző vállalkozásoknál a munkaerőhiány.

1. ábra: A 2023 áprilisát megelőző félévben tapasztalt és a következő félévre várt akadályozó tényezők összevetése, százalék

Forrás: GVI 2023

Megjegyzés: Az akadályozó tényezők közül egy válaszadó legfeljebb hármat jelölhetett meg. $N_{\text{előző félév}}=2047$, $N_{\text{következő félév}}=1994$.

Üzleti tevékenységet akadályozó tényezők 2019 októbere és 2023 áprilisa között

A GVI féléves konjunktúrafelvételeinek (2019-2023) eredményei alapján elmondható, hogy a koronavírus-járvány kirobbanását megelőző években rendre a *munkaerő- és szakemberhiány* akadályozta leggyakrabban a vállalkozások üzleti tevékenységét. A járvány alatt azonban – a korlátozó gazdasági intézkedések hatásai miatt is – jelentősen csökkent a *munkaerő- és szakemberhiányt* akadályozó tényezőként jelölő cégek aránya (60%-ról 32%-ra), ellenben a *kereslethiány* kapcsán épp ellenkező tendencia érvényesült, a járvány

egy hullámai alatt jelentősen megemelkedett az erről beszámoló cégek aránya (20%-ról 48%-ra). Az iménti két tényező 2021 októberére állt vissza a válság előtti szintre (51%, illetve 23%), ugyanakkor pedig erőteljesen megugrott a *nyersanyag- és energiaárakat* (14%-ról 28%-ra), valamint az *anyaghiányt* (12%-ról 24%-ra) jelentős akadályozó tényezőnek tekintő vállalkozások aránya.

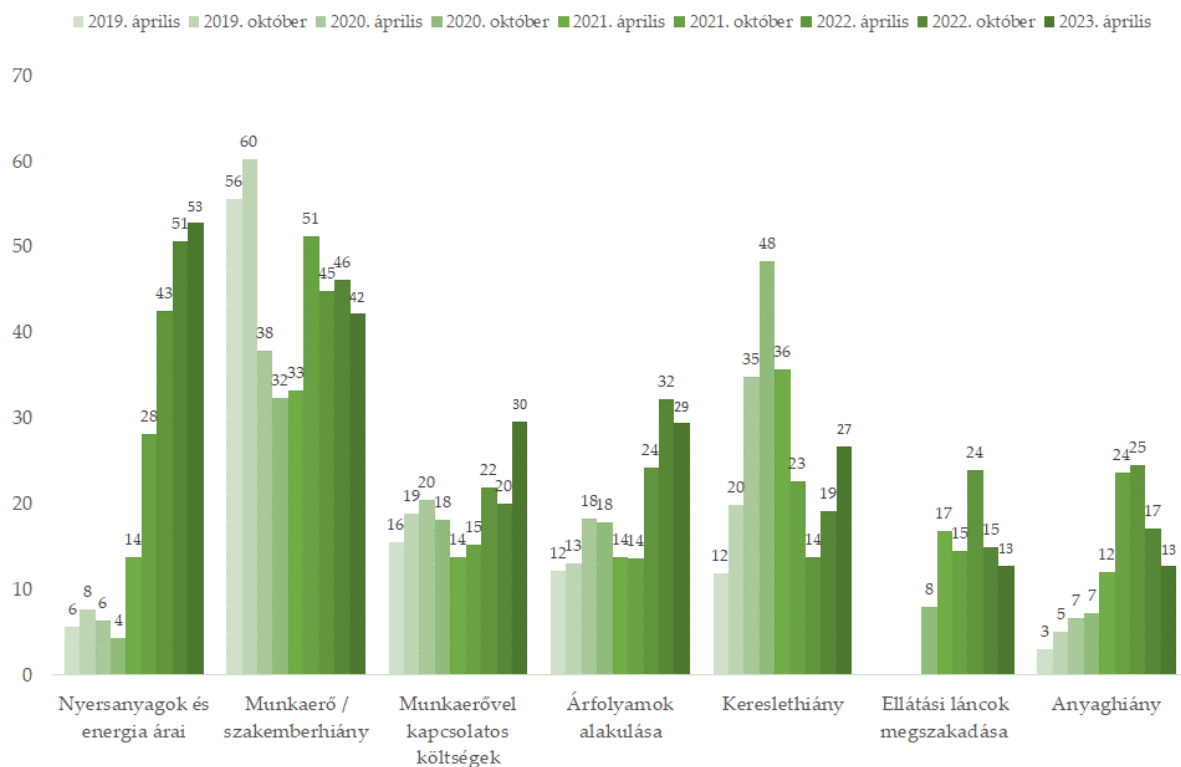
Az orosz-ukrán háború 2022. februári kitörése néhány szempontból alaposan átrendezte a vállalkozások problématerképét. 2022 áprilisában és októberében is magas szinten maradt a *munkaerőhiányt* említők aránya (45–46%),

miközben összességében kereslethiányról már lényegesen többen számoltak be, mint fél évvel korábban (14% helyett 19%). Ezzel párhuzamosan a nyersanyagok és az energia árait a megkérdezett cégeknek már több mint a fele problémaként jelölte meg (51%), és számottevően emelkedett az árfolyamok alakulását akadályozó tényezőnek tartó vállalkozások aránya is (32%).

2023 tavaszán egyértelműen a nyersanyagok és az energia árai voltak az üzleti

tevékenységet leggyakrabban akadályozó tényezők, megelőzve a munkaerő- és szakemberhiányt, míg a munkaerővel kapcsolatos költségek a harmadik helyre léptek elő a vállalkozások problématerképén. Ezeket a tényezőket szorosan követte az árfolyamok alakulása és a kereslethiány, míg az anyagihiány és az ellátási láncok megszakadása 2023 tavaszán jóval ritkábban akadályozta a cégek üzleti tevékenységét, mint egy évvel korábban.

2. ábra: A hazai vállalkozások előző félévi üzleti tevékenységét akadályozó tényezők 2019 és 2023 között, százalék

Forrás: GVI 2019–2023

Megjegyzés: Az akadályozó tényezők közül egy válaszadó legfeljebb hármat jelölhetett meg. Az ellátási láncok megszakadását 2020 októberében vettük fel a vizsgált akadályozó tényezők körébe.¹

¹ N_{2019.ápr.}=2812, N_{2019.okt.}=2261, N_{2020.ápr.}=2884, N_{2020.okt.}=3133, N_{2021.ápr.}=2779, N_{2021.okt.}=2198, N_{2022.ápr.}=2212, N_{2022.okt.}=2114, N_{2023.ápr.}=2047

BRUTTÓ HAZAI TERMÉK (GDP) ALAKULÁSA EURÓPÁBAN²

A fejlett EU-tagállamok konjunkturális helyzetéből következtethetünk arra, hogy a közeljövőben milyen kereslet várható a magyar exporttermékek iránt. Magyarország legfőbb exportpiaca az Európai Unió, ezen belül is Németország (2022-ben a magyar export 25 százaléka irányult Németországba, az importnak pedig 21 százaléka származott onnan)³ Az alábbiakban a GDP alakulásán keresztül mutatjuk be az utóbbi évek Európára és a régióra jellemző gazdasági folyamatait.

A német bruttó hazai termék (GDP) a 2008-as világgazdasági válság utáni években gyors ütemű fellendülést mutatott, ezt követően azonban lassult a növekedés, 2012-ben és 2013-ban csaknem stagnált, és az elmúlt évtized csúcsán, 2017-ben is csak 2,7 százalékot ért el. A német gazdaság már a koronavírus-járványt megelőzően, 2019-ben is csupán 1,1 százalékkal bővült, 2020-ban pedig 3,7 százalékkal zsugorodott. A koronavírus-járvány okozta gazdasági sokkot 2021-ben egy visszapattanás követte, ami az egész évre vetítve 2,6 százalékos növekedést eredményezett, 2022-ben azonban 1,8 százalékra lassult a növekedés. 2023 első negyedében a járványidőszak kezdete után most először ismételen csökkenést lehetett regisztrálni (-0,5 százalék).

A német adatokhoz hasonlóan a francia GDP esetében is 2010-től tapasztaljuk a fellendülést, ugyanakkor az lényegesen lassabb ütemű volt, 2019-ig bezárólag pedig mindössze egyszer lépte át a 2 százalékot, 2017-ben (2,3 százalék). 2018-ban és 2019-ben már közel egy százalékponttal meghaladta a német szintet a francia GDP növekedése, a 2020-as válság azonban lényegesen nagyobb

zuhanást idézett elő (-7,5 százalék). 2021 második negyedében csaknem 18 százalékos volt a visszapattanás mértéke, a teljes évre vonatkozóan pedig 6,4 százalékkal bővült a francia gazdaság. 2022-ben a gazdasági növekedés Franciaországban is lelassult, 2,5 százalékra, 2023 első negyedében pedig mindösszesen 0,9 százalékos volt a bővülés.

Ha az Európai Unió összes jelenlegi (27) tagállamában a bruttó hazai termék átlagos változását vizsgáljuk, akkor 2009-ben jelentős csökkenést (-4,3 százalék), majd szolid növekedés (2,2 százalék és 1,9 százalék) után 2012-ben és 2013-ban újfent zsugorodást (-0,7 százalék, illetve -0,1 százalék) láthatunk. Ezt követően 2014 és 2019 között a növekedés üteme 1,6 százalék és 2,8 százalék között hullámzott. A koronavírus-járvány következtében a 2020-as év egészében a 2008-as világgazdasági válságot is meghaladó mértékben, 5,6 százalékkal zsugorodott az EU gazdasága: ezen belül a második negyedévben 13,3 százalékkal maradt el az EU-27 tagállamok GDP-je az előző év azonos időszakához viszonyítva. 2021-ben 5,4 százalékos emelkedést lehetett regisztrálni (elsősorban

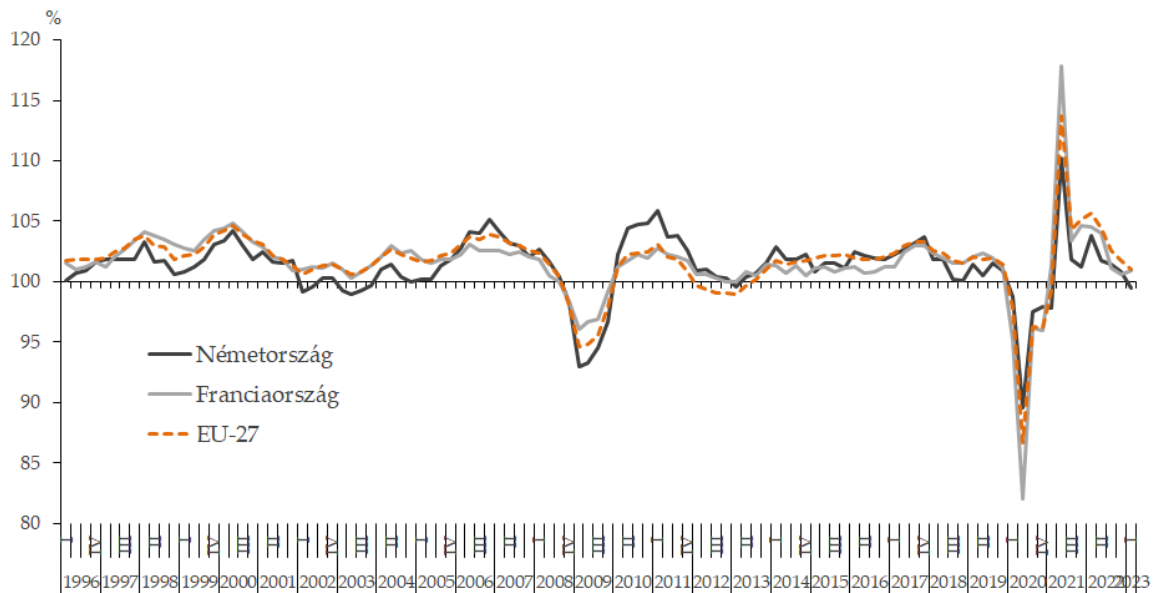
² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/NAMO_10_GDP (utolsó letöltés: 2023.07.06.)

³ https://www.ksh.hu/stadat_files/kkr/hu/kkr0007.html (utolsó letöltés: 2023.07.06.)

a második negyedévi mintegy 13,7 százalékos visszapattanásnak köszönhetően), de 2022-ben uniós átlagban

is mérséklődött a növekedés, 3,5 százalékra, 2023 első negyedévében pedig 1 százalékra.

1. ábra: A bruttó hazai termék (GDP) negyedéves volumenindexei Németországban, Franciaországban és az EU 27 tagállamában, százalék (előző év azonos időszaka=100%), 1996–2023. I. negyedév

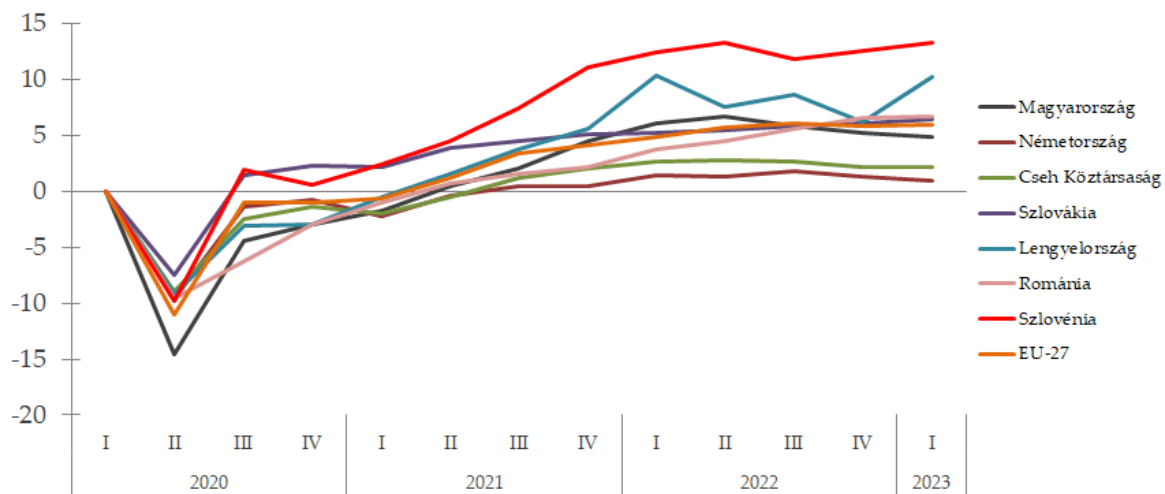
Forrás: Eurostat

A koronavírus-járvány hatására 2020 első felében kialakuló gazdasági válság Magyarországot a régióhoz, Németországhoz és az EU-27 átlagához viszonyítva is súlyosabban érintette: az első negyedévhez képest a második negyedévben 15 százalékos GDP visszaesés következett be. 2021 második felére a régió összes országa és az EU-27 átlag is meghaladta a GDP 2020. első negyedévi szintjét, kiváltképpen Szlovéniában volt gyors ütemű a visszapattanás (11 százalék).

Magyarországon 2023 első negyedévében a GDP 5 százalékkal magasabb szinten állt a koronavírus-járvány következtében kialakuló gazdasági válság kezdetéhez (2020. I. negyedév) képest, Szlovéniában ez az adat 13 százalék, Lengyelországban 10 százalék, Romániában 7 százalék, Szlovákiában 6 százalék, az EU-27 átlag pedig szintén 6 százalék. Ezen időszak alatt tehát a szlovén, a lengyel, a román és a szlovák GDP növekedési üteme is magasabb volt a magyarénál, valamint kevéssel az EU-27 átlaga is meghaladta azt.

2. ábra: A GDP változása a 2020-as válság kezdetéhez képest (2020 I. negyedév=100%)

GDP-változás aránya
2020-hoz képest (%)

Forrás: GVI, KSH, Eurostat és Destatis adatok alapján

NEMZETKÖZI TENDENCIÁK

A termelési, fogyasztási és foglalkoztatási helyzet alakulása egyes, nemzetközileg fontos gazdaságokban, összehasonlítva a szakértői várakozásokkal és a megelőző időszakokkal.

		Vonatkozási időszak	Tényadat	Várakozások	Előző időszak
Németország	Munkanélküliségi ráta	(július)	5,6%	5,7%	5,7%
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(július)	38,8	38,8	40,6
	IFO üzleti bizalmi index ¹	(július)	87,3	83,5	88,6
Franciaország	INSEE üzleti bizalmi index ²	(július)	99,9		100,4
USA	Munkanélküliségi ráta	(július)	3,5%	3,6%	3,6%
	CB fogyasztói bizalmi index	(július)	117,0	111,8	110,1
	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(július)	49,0	49,0	46,3
Kína	Feldolgozóipari beszerzési menedzserindex	(július)	49,3	49,2	49,0

¹ <https://www.ifo.de/en/survey/ifo-business-climate-index>

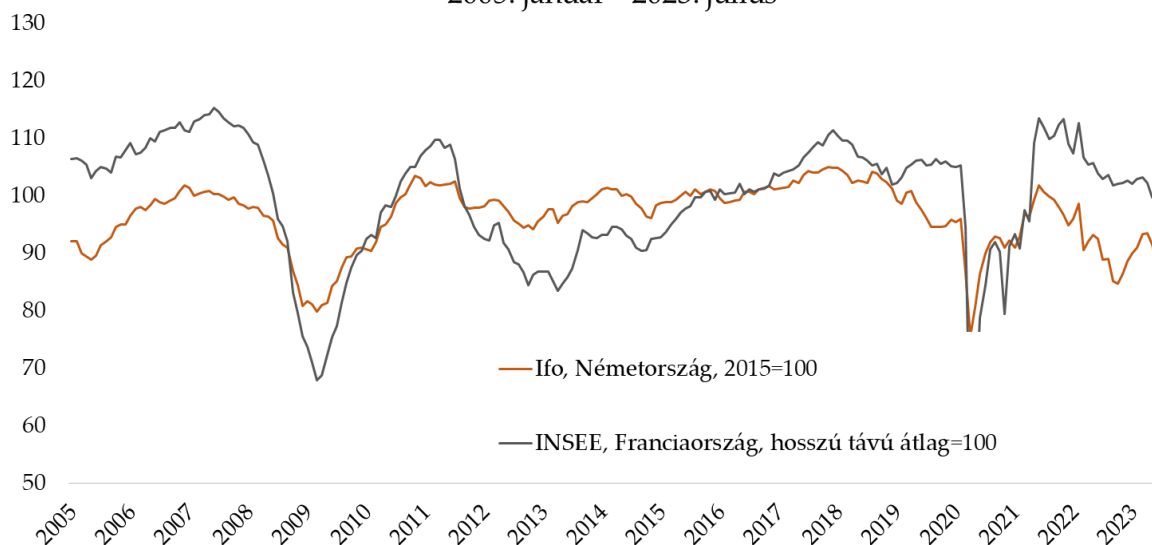
² <http://www.insee.fr/en/themes/indicateur.asp?id=105>

További adatok forrása: <https://www.bloomberg.com/markets/economic-calendar>

Németországban az IFO üzleti bizalmi index értéke csökkent júniushoz képest. A feldolgozóipari beszerzési menedzserindex (PMI) az előző hónaphoz képest szintén csökkent. A munkanélküliségi ráta javult Németországban az előző hónaphoz képest. A franciaországi INSEE üzleti bizalmi index kis mértékben csökkent az előző hónaphoz viszonyítva. Az Egyesült Államokban a CB fogyasztói bizalmi index értéke nőtt júniushoz képest, és jobban teljesített a vártnál. Az amerikai feldolgozóipari beszerzési menedzserindex értéke nőtt az előző hónaphoz viszonyítva. A munkanélküliségi ráta javult az Egyesült Államokban az előző hónaphoz képest. A kínai beszerzési index értéke nőtt az előző hónaphoz képest.

Üzleti bizalmi indexek alakulása hosszú távon

Az üzleti bizalom megítélése Németországban és Franciaországban, az Ifo és az INSEE vállalati konjunktúra-felmérései alapján, 2005. január - 2023. július

Forrás: www.ifo.de, www.insee.fr

KAPCSOLAT

MKIK GVI
1065 BUDAPEST, LÁZÁR UTCA 10.
TEL: 1/235-05-84
E-MAIL: GVI@GVI.HU
INTERNET: [HTTP://WWW.GVI.HU](http://WWW.GVI.HU)

KÉSZÍTETTE

BACSAK DÁNIEL, ELEMZŐ
TÓTH KATALIN, ELEMZŐ

KUTATÁSVEZETŐ

NÁBELEK FRUZZSINA, ÜGYVEZETŐ

2023. AUGUSZTUS 15.

Publikáció esetén kérjük, hogy elemzésünkre az alábbiak szerint hivatkozzon:
MKIK GVI: Gazdasági Havi Tájékoztató,
2023. június, Budapest,
2023-08-15.